

УДК 330.3.339.166.5

Безрукова Н.В., к.е.н., доцент, Свічкарь В.А., к.е.н., доцент кафедри
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
(м. Київ, Україна)

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ У СУЧАСНІЙ ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасний етап глобалізації (2-га половина ХХ - початок ХХІ ст.) пов'язаний з появою глибоких протиріч і несе неоднозначні наслідки для світової спільноти: йде боротьба за ресурси, сфери впливу, ринки збуту продукції, інтелектуальні ресурси, що зачіпає інтереси практично всіх держав.

Суперечності світового господарського порядку яскраво виявила світова економічна криза, загостривши проблему пристосування світової економіки, національних господарських механізмів до нових викликів глобалізації. Так, дослідження показують, що ситуацію на світовому фінансовому ринку визначають сьогодні не національні уряди, а приватний капітал. З 3 трлн дол. США фінансових засобів, що переміщуються в місяць з країни в країну, понад 2 трлн не контролюється державами [1].

Створюючи міжнародні наднаціональні органи, які покликані регулювати світовий ринок, держави делегують їм частину своїх повноважень, переслідуючи мету забезпечити стабільність міжнародної економічної системи і захистити слабких від сильних. Слід мати на увазі, що на практиці міжнародні економічні організації відіграють неоднозначну роль. З одного боку, відбувається згладжування конфліктів і стабілізація міжнародної економічної системи, з іншого - міжнародні організації використовуються провідними країнами для чинення тиску на слабших партнерів. З'являється підґрунтя для нових міжнародних конфліктів. Мова не йде про те, щоб такі організації ліквідувати. Але цілком очевидно, що необхідна істотна реорганізація регулюючих структур або створення нових, альтернативних органів, що відповідають нинішньому рівню глобалізації.

В умовах глобалізації відбуваються зміни у функціях держави. В даному контексті можна виділити два аспекти: роль інституту держави у світовому співтоваристві і всередині окремої країни.

Відносно першого переважає думка, що інтеграційні процеси в економіці, глобалізація фінансового ринку веде до «стирання» державних кордонів, послаблення державного суверенітету у фінансовій сфері. Але незважаючи на зростаючу могутність і відносну незалежність від держави найбільших суб'єктів ринку – транснаціональних структур, останні не в змозі регулювати стихійні процеси світового ринку, які набувають все більш непередбачуваний характер, і змушені спиратися на інститут держави. Роль цього інституту у регулюванні світового ринку посилюється.

На сучасному етапі розвитку глобальної економіки проявляється тенденція до перенесення частини державних функцій на наддержавний рівень – рівень міжнародних організацій. Однак, в той же час розвиток процесів глобалізації підштовхує держави до все більшої координації їх політики в галузі правового регулювання інформаційного простору, екології, боротьби з тероризмом, наркобізнесом і злочинністю. Така координація, не послабляючи зовнішньополітичну роль сучасної держави, вимагає посилення тієї сторони інституту державної влади, яка пов'язана з міжнародним співробітництвом і розвитком [2].

Не менш важливі зміни відбуваються у функціях держави всередині країни. В умовах глобалізації суспільство відчуває зростаючі перевантаження, які викликані ослабленням або розривом традиційних економічних і соціальних зв'язків, соціальним розшаруванням, міжетнічними конфліктами. Як наслідок, відбувається посилення історичної ролі держави як гаранта соціальної стабільності, покликаною забезпечувати насамперед необхідну допомогу найбільш вразливим категоріям населення і захищати суспільство від хвилі насильства, злочинності і терору, що набуває глобальних масштабів.

Особливу складність представляє питання про можливості та ефективність втручання держави в економіку країни в умовах глобалізації. Розвинуті в економічному відношенні країни змушені коректувати свою економічну (зокрема промислового) політику. Її завданням все більше стає створення оптимальних умов для інноваційного розвитку своєї країни. Це включає наступні напрямки: підвищення науково-технічного потенціалу, інтелектуального та професійного рівня робочої сили, стимулювання розвитку інноваційної інфраструктури (технологічних парків, венчурних фондів і ризикових фірм, бізнес-інкубаторів) [3].

Проблема консолідації суспільства та соціалізації держави набуває більшої актуальності, коли країна знаходиться у кризовій ситуації. Це має пряме відношення до України, де глибоку системну кризу підсилала світова економічна криза, в епіцентрі якої опинилася наша країна.

Отже, протиріччя глобалізації економіки поглиблюються і вимагають знаходження нових шляхів, засобів і структур для їх вирішення. Абсолютно очевидною стає необхідність активної участі національних держав в узгодженні позицій країн у світовій економіці.

Список використаних джерел

1. Философия современной глобализации [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/journal/ukr/article/118%&&332.html>.
2. Сіденко С. Соціально-економічний вимір сучасної глобалізації / С. Сіденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kneu.kiev.ua/journal/ukr/articles/2014__1_Sidenko_UKR.pdf.
3. Столярчук Я. М. Глобальні асиметрії економічного розвитку: монографія / Я. М. Столярчук. – К. : КНЕУ, 2009. – 302 с.